



- U1 -
TÖRTÉNETI ÉRTÉKVIZSGÁLAT, ÉRTÉKLELTÁR
ÉS HATÁSTANULMÁNY A MŰEMLÉKVÉDELEMBEN

MERSITS ILDIKÓ

Pécsi Tudományegyetem, Pollack Mihály Műszaki Kar,
URBANISZTIKA Tanszék

2008

KRAKKÓI KARTA 2000

Bevezető

A Velencei Karta szellemében tevékenykedve, figyelembe véve a nemzetközi ajánlásokat, az ezredforduló európai egyesülési folyamata sürgetésében tudatában vagyunk annak a körülménynek, hogy az azonosságtudat egyre szélesebb értelmezésben és a különbözőségek egyre világosabb meghatározásával kap jelentőséget. Európát manapság a kulturális sokszínűséggel jellemezzük. Az ingó, ingatlan és szellemi örökséghez kötődő alapvető értékek sokfélesége viszont sokféle érdek összeütöközését idézi elő. Mindezek miatt az örökségért dolgozók arra vannak kötelezve, hogy egyre nagyobb figyelemmel kezeljék a felmerülő problémákat annak érdekében, hogy saját céljaikat érvényesíthessék.

Minden közösség - a **kollektív emlékezet** alapján és saját múltjának tudatában - felelős saját örökségének azonosításáért és kezeléséért, ürre általános definíciót nem lehet adni. Csupán annak módját határozhatjuk meg, hogy hogyan lehet az örökséget azonosítani. A társadalmi sokszínűség a műemlékvédelmi koncepciók **sokféleségét** eredményezi, minthogy azokat az adott közösségek határozzák meg. A **műemlékek**, mint az örökség elemei, az **értékek hordozói**, mely értékek az idővel változhatnak. A műemlékek egyedi értékének sokszínűsége „minden alkalommal” az örökség különlegességére világít rá. A változás folyamata minden közösséget ráébreszt a műemlékekkel való törődés fontosságára, minthogy ezek az építmények saját örökségük értékeinek a hordozói.

A megfelelő műemlékvédelmi eszközöknek és módszereknek mindig az adott körülményeknek megfelelőnek kell lenniük, de ezek a körülmények **állandó változás** alatt állnak. Az értékek meghatározásához és megőrzéséhez **műemlékvédelmi tervre** és döntések egész sorának meghozatalára van szükség. Mindezeknek egy olyan **helyreállítási tervben** kell testet öltenie, mely a technikai és szerkezeti előírásoknak is megfelel.

Célok és módszerek

- § Az építészeti, városi és táji örökség ugyanúgy, mint a műalkotások, a történelem különböző pillanataival és azok szocio-kulturális vonatkozásaival való azonosulás eredményei. Ennek az örökségnek a megőrzése-védelme a célunk.
- § A műemlékvédelem különböző beavatkozásokon keresztül valósulhat meg, úgymint környezetvédelmi szabályozás, karbantartás, helyreállítás, restaurálás, renoválás, rehabilitáció. Valamennyi beavatkozás olyan felelős döntéseket és választásokat kíván, amelyek az egész örökségi területet figyelembe veszik, így azokat a részeket is, amelyeknek jelenleg nincs, de a jövőben lehet különleges jelentősége.
- § A **karbantartás és állagmegóvás** a műemlékvédelem alapvetően fontos részét képezi. Ezeket a munkákat **szisztematikus** kutatás, ellenőr/és, **felügyelet** és **vizsgálatok** alap-

ján kell **végrehajtani**, A lehetséges állagromlást előre meg kell állapítani, tudomásra kell lni, és **megelőző** intézkedéseket kell fogatosítani.

§ Az épített örökség védelme a **helyreállítási** terv végrehajtásán keresztül valósul meg, mely terv a hosszú távra való megörzés stratégiáján alapul. A „helyreállítási terv” egy sor helyesen **megválasztott** tehnikai megoldást jelent, s az adott épületről vagy együttesről **nyerhető** átfogó tudás és a helyszín ériékének megértését segítő adatok összegyűjtésén alapszik. A helyszín megismerése és megértése érdekében végzett vizsgálatok kiterjedhetnek az anyagok használatára, szerkezeti vizsgálatokra, szerkesztési elemzésekre, felmérésekre és a műemlék történeti, művészeti és szocio-kulturális jelentőségének értékelésére. Minden, a tárgyhoz tartozó elvnek meg kell jelennie a **helyreállítási** tervben, s a tervkészítés koordinálását olyan személynek kell végeznie, aki megfelelő műemlékvédelmi és restaurálási képzettséggel rendelkezik.

§ A műemlék egészének, vagy jelentős részének „az épület eredeti stílusában” történő rekonstrukcióját el kell kerülni. A fontos építészeti jelentőséggel bíró egészen kis részek rekonstrukciója kivételesen elfogadható, de csak akkor, ha a rekonstrukció vitathatatlanul pontos dokumentációk alapján készül. Ha az épület megfelelő használhatósága megkívánja, nagyobb térbeli és funkcionális egységek helyreállítása a kortárs építészet eszközeivel elfogadható. Fegyveres vagy természeti katasztrófának áldozatul esett teljes épület rekonstrukciója akkor fogadható el, ha annak az egész közösség önazonosságára nézve van kivételes társadalmi vagy kulturális motivációja.

Az épített örökség különböző csoportjai

§ A **régészeti örökség** esetében - minthogy különösen sérülékeny örökségről van szó - mindenfajta beavatkozásnak szigorúan figyelemmel kell lennie a környezetre, az egész régészeti területre és a tájra vonatkozóan is. Az ásatási munka romboló jellegét a lehető legkisebbre kell csökkenteni. Valamennyi régészeti területen az ott folyó munkát teljes egészében **dokumentálni** kell.

Mint minden más esetben, a régészeti leleteken végzett konzerválásnak is a minimális beavatkozás elvét kell követnie. A munkát szakembereknek kell végezniük, az alkalmazott technológia és módszer szigorú ellenőrzése mellett.

A régészeti területek védelménél és a köz számára való bemutatásánál támogatni kell az új adatkezelési, információs és bemutatási technikák alkalmazását.

§ A **műemlék épületek és együttesek** esetében, legyenek azok városi vagy vidéki környezetben, hitelességük és sértetlenségük megörzése a cél, beleértve a belső terek, díszítések és bútorok eredeti állapotban való megörzését is. Ennek feltétele a megfelelő

„helyreállítási terv”, mely a célokat és módszereket meghatározza. Sok esetben az épület térbeli adottságainak és jelentőségének megfelelő hasznosítást is meg kell határozni. A műemlékeken végzett munka folyamán valamennyi jelen lévő építési periódust maximálisan tekintetbe kell venni.

§ **A történeti városok és falvak** környezetükkel való kölcsönhatásukkal **együtt** egyetemes örökségünk alapvető részét képezik. Egészükben, szerkezetükkel, tereikkel és emberi tényezőkkel együtt kell szemlélnünk őket, rendes körülmények között az állandó változás és fejlődés folyamatában., Ez a fajta örökség magában foglalja a lakosság valamennyi csoportját, és integrált fejlesztési szemléletet kíván, mely többféle tevékenység, .szakma tudását egyesíti.

A városi léptékű műemlékvédelem kisebb városi vagy falusi beépítések egészével vagy olyan épületegyüttesekkel és nyílt terekkel foglalkozik, amelyek nagyobb városi területeknek a részei. A történeti települések a fizikailag jelen lévő, értékeken túl egyéb értékeket is képviselnek. Ennek alapján a városi műemlékvédelem beavatkozásai a várost mint morfológiai, funkcionális és szerkezeti egységet érintik, területével, környezetével és a környező tájjal együtt. Az épületek, melyek a történeti területet alkotják, nem képviselnek szükségszerűen egyedi építészeti értéket, de organikus egységük, térmeghatározó szerepük, technológiai, térbeli, díszítésbeli és színhatásbeli értékeik miatt megőrzendők, mert ők alkotják a város organikusan kialakult, pótolhatatlan jellegzetességét.

A történeti város vagy falu műemlékvédelmi terve már előre számoljon a változások kezelésével, és biztosítsa a választott megoldások fenntarthatóságát azzal, hogy az örökségvédelmi kérdéseket a társadalmi és gazdasági kérdésekkel együtt veszi fontolóra. A városszerkezetről szerzett tudás mellett a várható változásokat is vizsgálni kell azokkal a módszerekkel együtt, amelyekkel ezek a változások kezelhetők lesznek. A történeti jelentőségű területek műemlékvédelmi terve a városi szövetet alkotó épületek kétféle jelentőségét veszi tekintetbe: a) az épületek térmeghatározó szerepét, b) a belső terek kialakítását.

§ **A tájnak** a kulturális örökség részeként való megjelölése az ember, a természet és a fizikai környezet egymásra hatásából következik, s ennek további fennmaradására utal. A táj mintegy bizonyítéka a közösség, az egyén és a környezet állandóan változó kapcsolatának. Ebben az összefüggésben a táj védelme, megőrzése és fejlesztése az emberi és természeti aspektusokra koncentrál, a materiális és eszmei értékeket is figyelembe véve. Fontos, hogy megértsük és tiszteletbeli tartsuk a táj jellegét, s hogy olyan kezelési normá-

kat alakítsunk ki, amelyek az értékének megfelelő használatát biztosítják. Sok társadalomban az a kialakult gyakorlat, hogy a tájat együtt kezelik a városok területével és annak vonatkozásaival

A kultúrtáj védelmének integrálása, a régiók, helyi közösségek fenntartható fejlődésének a gazdasági tevékenységgel való összekapcsolása és a természeti környezettel való együttes szemlélete megkívánja, hogy tudatában legyünk és megértsük ezeknek a tényezőknek az idők során alakuló kapcsolatát. Vizsgálni kell a nagy- és kisvárosok épített környezetével fennálló kapcsolatokat.

Az őskori és régészeti tájak integrált védelme, valamint a dinamikusan változó tájak fejlesztése társadalmi, kulturális és esztétikai értékeket is érint.

Jogi intézkedések

§ Jelentősebb jogi és adminisztratív lépések megtétele cselén az épített örökség védelme és helyreállítása hatékonyabbá válhat. Mindennek arra kellene irányulnia, hogy értékvédelmi tevékenység csak műemlékvédelmi szakember által, vagy annak ellenőrzése mellett legyen végezhető.

Mindazonáltal törvényi szabályozással fel kellene állítani azt a rendszert, melyben a gyakorlati tapasztalat megszerzésének ideje biztosítva van.

Szabályozni kell azt is, hogy hogyan szerezhethet önálló szakmagyakorlási engedélyt egy újonnan végzett szakember.

A MŰEMLÉKEK, ÉPÜLETEGYÜTTESÉK ES MŰEMLÉKI HELYSZÍNEK NYILVÁNTARTÁSBA VÉTELÉNEK ALAPELVEI, 1996

Minthogy a kulturális örökség az emberiség alkotó tevékenységeinek egyedülálló kifejeződése; továbbá

mivel ez a kulturális örökség folyamatosan veszélyben forog; továbbá

mivel a nyilvántartásba vétel egyike azon rendelkezésre álló alapvető módszereknek, amelyek a kulturális örökségben rejlő értékek jelentését, értelmezését, meghatározását és elismerését adják; továbbá

minthogy a kulturális örökség; fenntartásának és megőrzésének felelőssége nem csak a tulajdonosokat terheli, hanem a műemlékvédelmi szakértőket, szakembereket, vezetőket, politikusokat és bármely kormányzati szinten dolgozó közalkalmazottakat, illetve a nagyközönséget is; továbbá

mivel a Velencei Karta 16. cikkelye előírja az ezzel megbízott szervezetek és egyének számára a kulturális örökség jellemzőinek nyilvántartásba vételét,

ezáltal a jelen dokumentum célja a kulturális örökség nyilvántartásba vétele alapvető indokainak, annak tartalmának, a/ ezzel kapcsolatos felelősségek, tervezési előírások, mindezek kezelésének és a véleménycsere módjának megállapítása.

A nyilvántartásba vétel indokai

A kulturális örökség nyilvántartásba vétele elengedhetetlen:

- § a kulturális örökség, annak értékeinek és fejlődésének megértését előmozdító ismeretek megszerzéséhez;
- § az állampolgárok érdeklődésének és az örökség megőrzésében való részvételének elősegítéséhez a nyilvántartásba vett információ terjesztésével;
- § a szükséges információkon alapuló fenntartás, illetve az építési munkálatok és a kulturális örökségben véghezvitt bármilyen változtatás ellenőrzésének lehetővé tételéhez;
- § annak biztosításához, hogy az örökség fenntartása és védelme annak fizikai állapotának, anyagainak, konstrukciójának, illetve történelmi és kulturális jelentőségének megfelelő módon történjék.

A nyilvántartásba vételt megfelelő mélységig kell végrehajtani a következők érdekében:

- § az örökség meghatározásához, jobb megértéséhez, értelmezéséhez és bemutatásához információt szolgáltatson, illetve segítse elő a nagyközönség bevonását;
- § állandó nyilvántartást biztosítson; az összes, pusztulás vagy bármilyen változtatás által veszélyeztetett műemlékről, épületegyüttesről és műemléki helyszínről, illetve azokról, melyeket bármilyen természeti esemény vagy emberi tevékenység fenyeget;
- § országos, regionális vagy helyi szinten információval szolgáljon a hivatalok és tervezők számára a körültekintő tervezési és fejlesztési szabályzó irányelvekhez és döntésekhez;
- § olyan információkat adjon, amelyek felhasználhatók a helyénvaló és fenntartható használat kialakításához, illetve amelyekre alapozva hatékony kutatási, kezelési, fenntartási programok és építési munkák tervezhetők.

A kulturális örökség nyilvántartásba vételének a fontossági lista elején kell lennie, és elkészítésére különös hangsúlyt kell fektetni:

- § az országos, regionális vagy helyi listák elkészítésekor,
- § a kutatási vagy műemlékvédelmi tevékenységek teljesen integrált részeként;
- § bármilyen helyreállítási munka vagy beavatkozás előtt, közben és után, illetve mikor az örökség történelmére vonatkozó adatok kerülnek napfényre az ilyenmunkák során;

§ amikor teljes vagy részleges pusztulás, rombolás, felhagyás vagy áthelyezés várható, vagy ahol az örökséget külső emberi vagy természeti erők veszélyeztetik;

§ a kulturális örökséget károsító véletlen vagy előre nem látható zavarok közben és után;

§ ha változik a felhasználó vagy a kezelésért és ellenőrzésért felelős kiléte.

A nyilvántartásba vétel felelőssége

§ Az örökség megőrzésére vállalt országos szintű elkötelezettség ugyanilyen elkötelezettséget kíván meg a nyilvántartásba vétel iránt is.

§ A nyilvántartásba vétel és az értelmezés folyamatának összetettsége megfelelő készségekkel, tudással és tudatossággal rendelkező munkatársak alkalmazását követeli meg a felmerülő feladatok elvégzéséhez.

§ A nyilvántartásba vételben a következő képzett személyek vehetnek részt: örökségnyilvántartást készítő specialisták, felmérők, műemlékvédők, építészek, mérnökök, kutatók, építészettörténészek, a földfelszín felett és alatt egyaránt dolgozó régészek és más szakterületek tanácsadói.

§ A kulturális örökség kezelői felelősek a megfelelő nyilvántartásba vétel, az adatok minőségének és felújításának biztosításáért.

A nyilvántartásba vétel előkészítése

Az új nyilvántartás elkészítése előtt a meglévő információforrásokat fel kell kutatni és érvényességüket meg kell vizsgálni.

§ Az ilyen információt tartalmazó forrásokat a műemlék, épületegyüttes és emlékhely eredetére és történelmére vonatkozó felmérésekben, rajzokon, fényképeken, a közölt és a nyilvánosságra nem hozott beszámolókból és leírásokból, illetve kapcsolódó dokumentumokban kell keresni. Fontos a régebbi és az új források megkeresése is.

§ A meglévő forrásokat az országos és helyi nyilvános levéltárakban, szakmai, intézményi vagy magánlevéltárakban, nyilván tartásokban vagy gyűjteményekben, illetve könyvtárakban vagy múzeumokban kell keresni.

§ A forrásokat olyan személyekkel folytatott konzultáción keresztül kell felkutatni, akik műemlékek, épületegyüttesek vagy műemléki helyszínek tulajdonosai, használói, nyilvántartói, építői, megőrzői voltak, vagy akik ezekben kutatásokat folytattak, vagy információk vannak birtokukban.

A fenti elemzés eredményeként a nyilvántartásba vétel megfelelő körének, mélységének és módszereinek megválasztása megköveteli, hogy:

- § a nyilvántartásba vétel módszerei és a létrehozott dokumentáció típusa illeszkedjék az örökség természetéhez, a nyilvántartás céljaihoz, a kulturális összefüggésekhez és a rendelkezésre álló pénzügyi és egyéb forrásokhoz. Az ilyen források korlátozottsága megkövetelheti a nyilvántartás fázisokban történő elkészítését. Az alkalmazott módszerek között lehet írásos beszámoló és felmérés, (légi és földi) fényképek, síkba fektetett fényképek, fotogrammetria, geofizikai felmérés, térképek, bemért tervek, rajzok és vázlatok, másolatok, illetve más hagyományos és modern eljárások;
- § a nyilvántartásba vétel során alkalmazott módszerek - ahol csak lehetséges - erőszakos beavatkozások nélküli eljárásokat tartalmazzanak, és nem okozhatnak károsodást az éppen nyilvántartásba vett objektumban;
- § a felvétel tervezett körét és a nyilvántartási módszert megalapozó indoklást egyértelműen meg kell állapítani;
- § a végső nyilvántartás összeállításához használt anyagoknak meg kell felelniük az archívumokkal szemben felállított időtállósági kívánalmaknak.

A nyilvántartások tartalma

Minden nyilvántartási egységet a következőkkel kell meghatározni:

- § a műemlék, épületegyüttes vagy műemléki helyszín neve;
- § egyedi hivatkozási szám;
- § a nyilvántartási bejegyzés időpontja;
- § a nyilvántartást készítő szervezet neve;
- § hivatkozások a vonatkozó építési nyilvántartásokra és jelentésekre, fényképes, grafikus, szöveges vagy bibliográfiai dokumentációra, régészeti és környezeti adatokra.

A műemlék, épületegyüttes vagy műemléki helyszín helyét és kiterjedését pontosan meg kell adni: ezt leírásokkal, térképekkel, tervekkel vagy légi felvételekkel lehet megtenni. A rurális területeken a térképi hivatkozás, vagy ismert pontokhoz történő háromszögelés lehetnek az alkalmazható módszerek. Városokban a cím vagy utca elégséges lehet.

Az új bejegyzések nevezzék meg az összes olyan információ forrását, amelyek nem közvetlenül a műemlékből, épületegyüttesből vagy műemléki helyszínről származnak.

A nyilvántartásnak teljesen vagy részleteikben tartalmaznia kell a következő információkat:

- § az épület, műemlék vagy műemléki helyszín típusát, formáját és dimenzióit;
- § szükséges mértékben a műemlék, épületegyüttes vagy műemléki helyszín külső és belső tulajdonságait;
- § az örökség és elemeinek természetét, kulturális, művészeti és tudományos fontosságát, illetve a következők kulturális, művészeti és tudományos fontosságát:

- § anyagok, főbb részek és építésmód, díszítés, minták vagy feliratok,
- § szolgáltatások, szerelvények és épületgépészet,
- § melléképületek, kertek, táj és a helyszín kulturális, topográfiai és természeti jellemzői;
- § a megépítés és fenntartás során alkalmazott hagyományos és modern eljárásokat és ismereteket;
- § a származás, készítő, tulajdonos, az eredeti terv, kiterjedés, használat és díszítés megállapítására alkalmas bizonyítékokat;
- § a használati módok, kapcsolódó események, szerkezeti és díszítésbeli változtatások és a külső emberi vagy természeti erők hatásai korábbi történetének kidolgozásában használható bizonyítékokat;
- § a kezelés, fenntartás és javítások történetét;
- § az építési vagy helyben található anyagok reprezentatív darabjait vagy mintáit;
- § az örökség jelenlegi állapotának felbecsülését;
- § az örökség és környéke vizuális és funkcionális kapcsolatának felmérését;
- § emberi vagy természeti okokra visszavezethető, környezetszennyezésből vagy a környező területhasználatból fakadó konfliktusok és veszélyek áttekintését.

Figyelembe véve a nyilvántartásba vétel különböző okait különböző részletességre lesz szükség. A fenti információ - még akkor is, ha csak rövid megállapításokat tartalmaz - fontos adatokat szolgálhat a helyi tervezési és építésügyi szabályzatokhoz, illetve a kezeléshez. Részletesebb információ általában a hely vagy az épület tulajdonosának, kezelőjének vagy használójának szükséges a védelem, fenntartás vagy használat céljaihoz.

A nyilvántartások kezelése, terjesztése és közös használata

Az eredeti adatokat biztonságos archívumban kell megőrizni. Az archívum környezetének biztonságosnak kell az információ állandóságát, illetve az elfogadott nemzetközi előírások szempontjából történő elavulás elkerülését.

Az ilyen adatok teljes másolatát egy másik biztonságos helyen kell tárolni.

Az ilyen adatok másolatainak hozzáférhetőeknek kell lenniük az állami intézmények, a témával foglalkozó szakemberek és a nagyközönség számára, ahol ez elfogadható, kutatás, fejlesztési szabályzatok és más adminisztratív és jogi folyamatok céljaira.

Ha lehetséges, akkor a naprakész adatokat könnyen hozzáférhetővé kell tenni az örökség helyén az örökséggel kapcsolatos kutatás, a kezelés, a fenntartás és a katasztrófaelhárítás céljaira,

Az adatok formátumát egységesíteni kell, és ahol lehetséges, az adatokat indexelni kell, ezzel is elősegítve az információ cseréjét és felhasználásai helyi, országos és nemzetközi szinten.

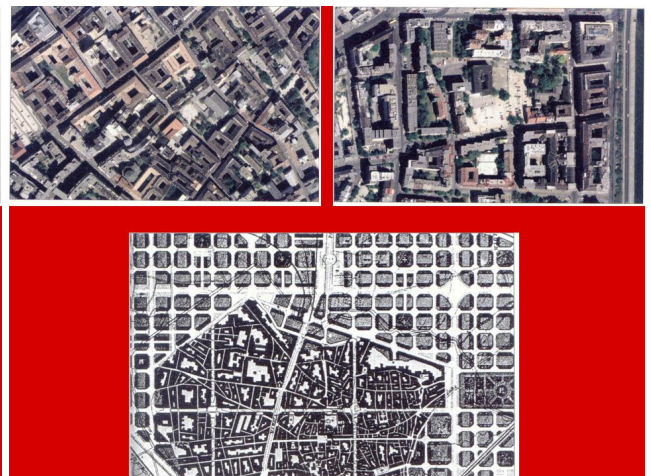
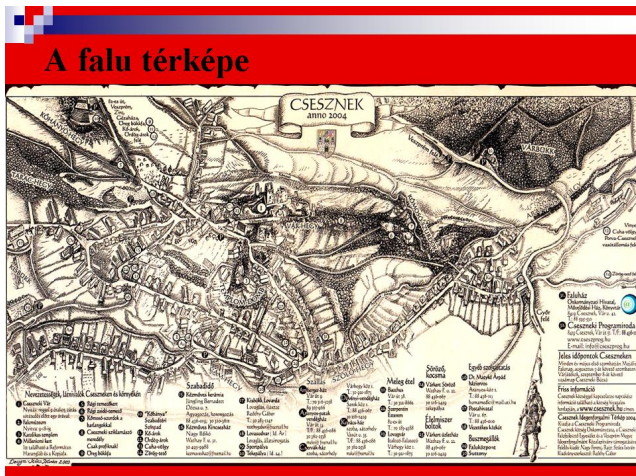
A nyilvántartásba vett információ hatékony összeállítása, kezelése és terjesztése minden lehetséges helyen megköveteli a modern információs technológia ismeretét és megfelelő alkalmazását.

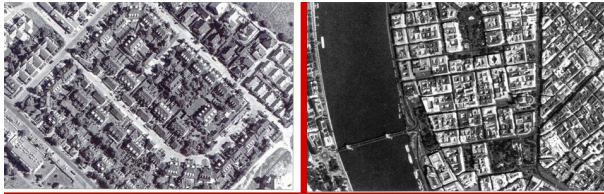
Az adatok helyét nyilvánosságra kell hozni.

Ha lehetséges, a bármely nyilvántartási munka főbb eredményeit tartalmazó jelentést terjeszteni kell, illetve azt meg kell jelentetni.



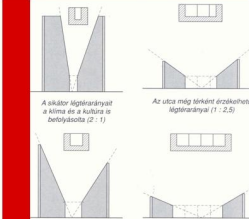
A középkori Pécs törökkori térképábrázolása, a török utáni állapot festményen és ugyanaz a helyszín ma





Az épített örökség konfliktusa Párizsban, az egységesen megőrzött települészerkezetbe új, modern építészet került.

Egy hagyományos település, ahol az idő megállt, így nincs épített környezeti konfliktus!

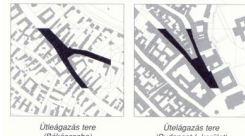


A lakótor léptéktárányai a klíma és a kultúra sz betöltésére (2: 1)

Az utca magjában kialakított léptéktárány (1 : 2,5)

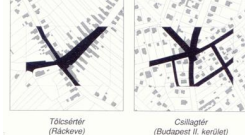


Településképvédelem



Utcaágazás tere (Békéscsaba)

Utcaágazás tere (Budapest I. kerület)



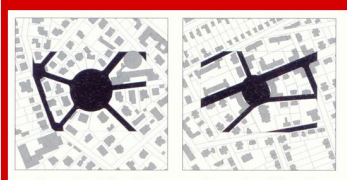
Tölcsérsér (Ráckeve)

Cellagép (Budapest II. kerület)



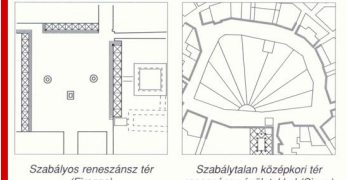
Sarkos tér (Budapest I. kerület)

Tombér (Győr)



Tervezett szabályos tér (Budapest I. kerület)

Tervezett szabályos tér (Győr)



Szabályos reneszánsz tér (Firenze)

Szabálytalan középkori tér reneszánsz épületekkel (Siena)



Utcakép: Veszprém, Hajnal utca 29. Háromablakos lakóház (2006)



Kialakult környezetben külön szabályok nélkül is meghatározhatók az építési jellemzők (Budapest)

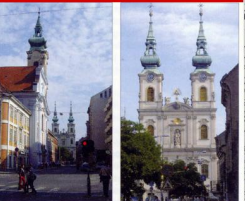
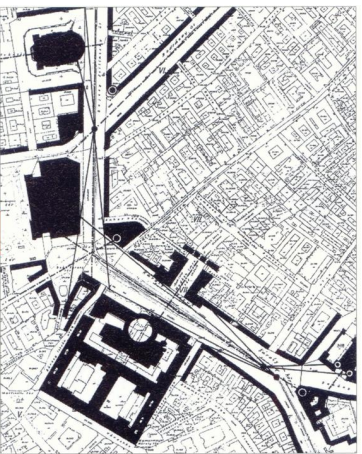
Meglévő utcaképek fotódokumentációs rögzítése a vizsgálatokhoz



Utcakép: Veszprém, Hajnal utca 27. Aprólelkű, nyeregtetős ház (2006)



Utcakép: Veszprém, Hajnal utca 33. Lakóház (2009)

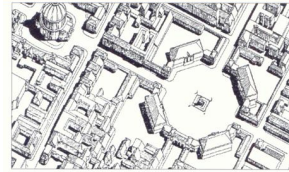


Vancouver táji-domborzati adottságai (www.skyscraperpage.com)



A Középkorral halmozott tagozta a város szíveit (San Francisco) (www.skyscraperpage.com)

Tradicionalis elemek



Szabályos városi tér (Koppenhága)



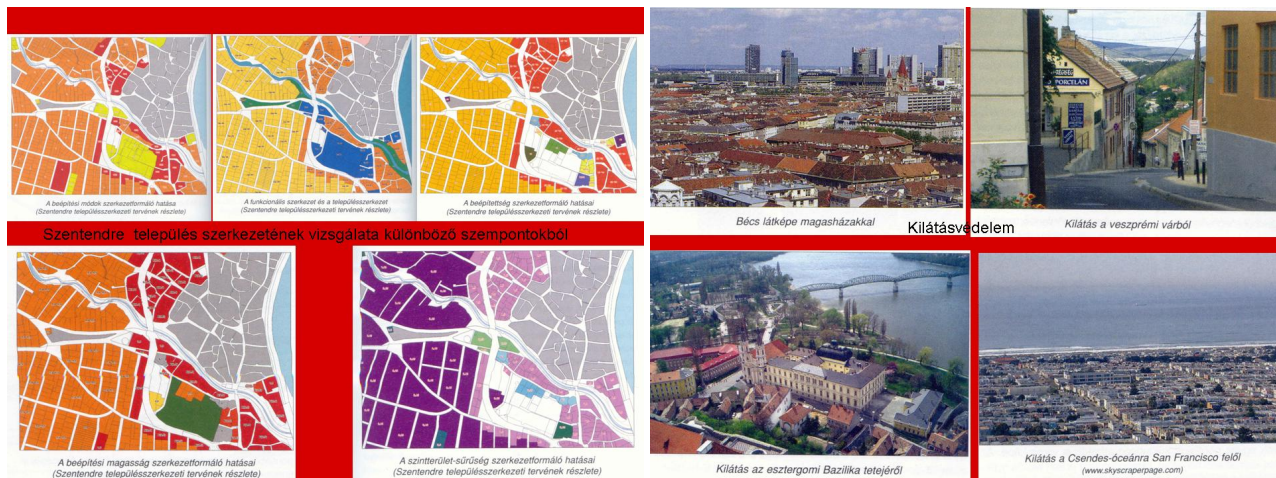
Működő, eltagozott piros és Budapestre hasonlító a melléklete (Béla) (www.skyscraperpage.com)



A híres londoni telefonfülkéje tradicionális arcaival



Óra Budapest belvárosában



4/2003. (II. 20.) NKÖM rendelet

az örökségvédelmi hatástanulmányról

A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény (a továbbiakban: Tv.) 93. §-a (2) bekezdésének *i*) pontjában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

A rendelet hatálya

1. § (1) A rendelet hatálya az örökségvédelmi hatástanulmánnyal (a továbbiakban: hatástanulmány) kapcsolatos eljárási rendre, valamint a hatástanulmány elkészítésének feltételeire és annak tartalmára terjed ki.

(2) A környezeti hatásvizsgálat hatálya alá tartozó tevékenységek engedélyezési eljárása során a rendelet szabályait a környezeti hatásvizsgálatra vonatkozó külön jogszabályok rendelkezéseivel összhangban kell alkalmazni.

A hatástanulmány készítésének szabályai

2. § A Kulturális Örökségvédelmi Hivatal (a továbbiakban: Hivatal) hatósági engedélyezési eljárása során a Tv. 66. § (1) bekezdése alapján örökségvédelmi hatástanulmány elkészítését írhatja elő a következő esetekben:

- a) régészeti lelőhelyen régészeti park és bemutatóhely létesítéséhez,
- b) védett régészeti lelőhely használati módjának megváltoztatásához,
- c) műemlék funkciójának, használati módjának megváltoztatására irányuló kérelem esetén, amennyiben a funkcióváltás műemléki együtteshez tartozó épületet érint [Tv. 63. § (2) bekezdés e) pontja], továbbá
- d) a műemlék vagy egyes részeinek más helyre szállításához [Tv. 63. § (2) bekezdés g) pontja],
- e) történelmi kertben tervezett átalakításhoz, felújításhoz, továbbá
- f) védett kulturális örökségi objektum jellegét és megjelenését befolyásoló fényforrás elhelyezéséhez.

3. § A Hivatal hatástanulmány elkészítéséhez kötheti szakhatósági hozzájárulásának megadását:

a) a régészeti lelőhelyen megvalósítandó tereprendezési eljárás, illetve olyan beruházás vagy fejlesztés esetén, ahol az engedélyezés alá vont terület legalább 1 hektár nagyságú, vagy a tervezett építmény szintterülete legalább 500 négyzetméter,

b) a külterületen lévő nyomvonalas létesítmények műszaki nyilvántartásáról szóló 18/1984. (XII. 13.) ÉVM rendelet 1. számú mellékletének 6. pontjában felsorolt vízügyi létesítmények, valamint az egyes nyomvonal jellegű építményszerkezetek kötelező alkalmassági idejéről szóló 12/1988. (XII. 27.) ÉVM-IpM-KM-MEM-KVM együttes rendelet mellékletében felsorolt nyomvonal jellegű építményszerkezetek létesítése, továbbá folyók, csatornák medrének módosítása esetén,

c) jelentős vertikális kiterjedésű, 15 méteres vagy azt meghaladó magasságú építmény (antenna, átjátszótorony, szélkerék stb.) létesítése esetén, valamint

d) bányatelek megállapítása, módosítása, bányarekultiváció eseteiben.

3/A. § A régészeti lelőhelyek feltárásának, illetve a régészeti lelőhely, lelet megtalálójának anyagi elismerésének részletes szabályairól szóló 18/2001. (X. 18.) NKÖM rendelet 1. §-ában meghatározott nagyberuházás esetén - terepbejárás dokumentációt is tartalmazó - hatástanulmányt kell készíteni.

A hatástanulmány tartalmi követelményei

4. § A Tv. 66. §-ának (1) bekezdése szerinti hatástanulmány részei és tartalma:

a) Valamennyi érintett kulturális örökségi elem számbavétele és állapotának részletes ismertetése:

aa) kulturális örökségvédelmi és helytörténeti szakirodalmi adatok,

ab) múzeumi, térképi és levéltári adatok; fényképek.

b) Változtatási szándékok ismertetése:

ba) a beavatkozás tárgya,

bb) a beavatkozás azonosítását szolgáló adatok,

bc) a tervezett beavatkozás (létesítés, átalakítás stb.) célja, indokoltsága,

bd) a megvalósítás főbb összetevőinek elemző leírása.

c) Hatáselemzés:

ca) a tervezett beavatkozás előtti állapot, a beavatkozási folyamat és a tervezett állapot elemző értékelése,

cb) a várható (közvetlen, közvetett, másodlagos, halmazati, rövid, közép- és hosszú távú állandó vagy időszakos, pozitív vagy negatív) hatások leírása, lehetőség szerinti számszerűsítése, jelentőségének becslése, illetve a tervezett beavatkozás esetleges elmaradásából származó következmények értékelése, különös tekintettel a kulturális örökség (pozitív-negatív) állapotváltozásainak prognosztizálására.

d) Összefoglalás:

az összefoglalónak tartalmaznia kell a tervezett változtatások lényegének ismertetését, a várható állapotváltozásokat; a hatásterület bemutatását; a kulturális örökség elemeire és együtteseikre irányuló hatások értékelését, az érintett közösségek életminőségében és életmódjában várható változásokat, a javasolható védelmi vagy módosítási intézkedéseket, szükség esetén vizuális formában is.

e) Nyilatkozat:

a hatástanulmány készítőjének nyilatkozata arról, hogy a tervezett megoldás megfelel az örökségvédelmi jogszabályoknak és hatósági előírásoknak, továbbá, hogy a hatástanulmány elkészítésére jogosultsággal rendelkezik.

5. § (1) A Tv. 66. §-ának (2) bekezdése szerinti esetben a hatástanulmány tartalmára vonatkozó részletes előírásokat a *melléklet* tartalmazza.

(2) A Tv. 66. § (2) bekezdése szerinti hatástanulmányt az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 9. §-ának (3) bekezdése alapján véleményezésre megküldött tervek (szabályzat) kötelező alátámasztó munkarészeként kell benyújtani.

Vegyes rendelkezések

6. § (1) Hatástanulmány elkészítésére jogosult:

a) a külön jogszabályokban meghatározott, az örökségvédelem adott területére vonatkozó szakértői névjegyzékekbe felvett személy, illetve az ő irányítása, felelősségvállalása alatt működő szakértői csoport;

b) az, aki a hatástanulmány alapjául szolgáló tervfajta elkészítésére egyébként jogosultsággal bír;

c) az a jogi személy, amely az *a)* és/vagy *b)* pontban előírtak szerinti munkatársak részvételét biztosítja.

(2) A hatástanulmányban szereplő régészeti és műemléki szakterületi részeket csak az adott szakterületen felsőfokú szakirányú végzettséggel rendelkező személyek készíthetik.

7. § (1) A hatástanulmány elkészítéséről az alapidokumentáció készítettője köteles gondoskodni.

(2) A Tv. 66. §-ának (1) bekezdése alapján elrendelt hatástanulmányt négy példányban kell az elrendelő hatósághoz benyújtani.

Záró rendelkezések

8. § (1) Ez a rendelet a kihirdetését követő 3. hónap első napján lép hatályba, rendelkezéseit a hatálybalépés után benyújtott kérelmekre, illetve a véleményezésekre benyújtott tervekre és szabályokra kell alkalmazni.

Melléklet a 4/2003. (II. 20.) NKÖM rendelethez

A hatástanulmány részletes tartalma a Tv. 66. § (2) bekezdés szerinti esetekben

1. *Vizsgálat - szöveg, térképi ábrázolás, fotók azonosításra alkalmas adatokkal és formában:*

a) történeti leírás, régészeti örökség,

b) természet, táj, tájhasználat - településhálózat és településszerkezeti összefüggések,

c) településkép és utcaképek,

d) településszerkezet és területhasználat,

e) településkarakter: telekszerkezet és telekhasználat, beépítési mód és épülettípusok,

f) védettségek: régészeti és műemléki, területi és egyedi,

g) az örökségi értékek elemzése,

h) területhasználat és területi állapot a kulturális örökség összefüggésrendszerében.

2. *Változtatási szándékok: a tér- és időbeli folyamatok szöveges és összehasonlító térképi vagy grafikus megjelenítése:*

a) településhálózati és tájhasználati változás,

b) településszerkezeti, területhasználati és beépítettségi változás,

c) infrastrukturális változás,

d) népesség, életmód, társadalom, kultúra változása.

3. *Hatáselemzés szöveges és ábrázolt formában a különböző hatásterületek kijelölésével:*

a) történeti településhálózati következmények,

b) természeti, táji hatások,

- c) a településkép feltárulásának változásai,
- d) régészeti emlékek feltárhatóságának, megmaradásának, bemutathatóságának vagy pusztulásának lehetőségei,
- e) történeti térbeli rendszerek alakulása,
- f) műemléki együttesek, műemlékek eszmei, használati és esztétikai jelentőségének alakulása a tájban, településszerkezetben, épített környezetben, a település életében,
- g) műemlékek megújulásának és fenntarthatóságának gazdasági esélyei,
- h) településkarakter változásának hatásai,
- i) környezeti terhelések és az épített örökség műszaki állapotának összefüggései,
- j) folyamatok iránya, visszafordíthatósága,
- k) kárenyhítés lehetősége, költsége, illetve ellentételezésének lehetőségei.

4. Közérthető, egyértelmű elbírálásra alkalmas összefoglaló

5. Nyilatkozat

A hatástanulmány készítőjének nyilatkozata arról, hogy a tervezett megoldás megfelel az örökségvédelmi jogszabályoknak és hatósági előírásoknak, továbbá, hogy a hatástanulmány elkészítésére jogosultsággal rendelkezik.

Az 1-3. pont alatti vizsgálatokat, elemzéseket a településfejlesztési koncepció készítése esetén teljeskörűen el kell végezni, a településszerkezeti terv, helyi építési szabályzat és szabályozási terv esetén pedig csak a 2-3. pontban foglaltakat kell a tervezés alá vont terület és a tervezett rendezési cél által megkövetelt mértékben, értelemszerű tartalommal kidolgozni.

Amennyiben a korábban készített településrendezési eszközök a hatástanulmányt nem, vagy nem kellő mélységben tartalmazzák, akkor e rendelet hatálybalépése után benyújtandó terveknél a tervezési területre kiterjedően a hiányzó munkarészeket pótolni kell.

RÉGÉSZETI HATÁSTANULMÁNY

„Múltunk emlékeit őrizve utódaink jövőjét biztosítjuk.”

A régészeti lelőhelyek megőrzése nem csak a már létező régészeti bemutatóhelyek fenntartását, állagmegóvását és állapotmegőrzését jelenti, hanem ki kell alakítani és alkalmazni kell a még érintetlen állapotban lévő régészeti lelőhelyek eredeti állapotban történő megőrzésének hatékony módszereit is. Fel kell térképezni a régészeti lelőhelyek állapotát lehetségesen befolyásoló tényezőket (emberi tevékenység, környezeti hatások stb.) annak érdekében, hogy a helyi viszonyokra vonatkozó speciális kármegelőzés és a megőrzés stratégiája a hatékony védelem érdekében kialakítható legyen.

Előírások:

A régészeti érdekű területeken a jogszabályban is előírtak alapján, a tervezett beruházásokhoz szükséges engedélyeket a Kulturális Örökségvédelmi Hivatallal, mint szakhatósági szervvel is véleményeztetni kell. A jelenleg nem ismert területek régészeti érintettsége, a beruházásokkal megvalósuló bolygatás miatt fokozott figyelemmel kell kísérni a fejlesztéseket, hogy nem kerül-e elő munka közben régészeti lelet, vagy objektum. Lelet előkerülésekor az örökségvédelmi törvény és végrehajtási rendeletei szabályai szerint kell eljárni. A tevékenységet abba kell hagyni, és a helyszín, vagy lelet őrzése mellett a jegyzőt értesíteni, aki a múzeum és a KÖH szakmai bevonásáról köteles gon-

doskodni. A bejelentési kötelezettség a felfedezőt, az ingatlan tulajdonosát, az építetöt és a kivitelezőt egyaránt terheli! A KÖH 24 órán belül írásban köteles nyilatkozni a munka folytathatóságáról. A szükséges beavatkozás költségeit (amennyiben időközben a KÖH nem regisztrált lelőhelyet a helyszínen) a feltárással jogosult szerv köteles állni. A lelet, illetve lelőhely bejelentőjét jutalom illeti meg.

A nyilvántartott régészeti lelőhelyek esetében az eddigi használatától eltérő hasznosításhoz a KÖH előzetes engedélye szükséges. Már a tervezés előtt érdemes a hivatal véleményét kérni, hogy az adott beruházáshoz, hasznosításhoz (pl. művelési ág változtatása, bontás utáni hasznosítás, stb.) hozzájárulnak-e, s ha igen, akkor milyen feltételekkel. A beruházás feltételeként előírt régészeti feltárás költségei ez esetben a beruházót terhelik, mivel az ő érdeke a már ismert lelőhely megbolygatása. Az ilyen területeket ezért a talaj 30 cm mélységet meghaladó bolygatásával járó tevékenységekkel (pl. erdősítés, gyümölcsös telepítése), vagy beruházásokkal (pl. építési telekké való alakítás, közművek vezetése) lehetőleg el kell kerülni. A lelőhely jelenlegi használati módját csak akkor kell korlátozni, ha annak folytatásától a lelőhely súlyosan károsodhat, vagy fennáll a megsemmisülés veszélye.

Lelet előkerülésekor – a jogszabályokkal összhangban – a végzett tevékenységet e területen is fel kell függeszteni, s a hivatal nyilatkozatát kell kérni a további teendőkről. A kutatás költsége ilyenkor is a bolygatást okozó tevékenység végzőjét terheli, de a KÖH ettől eltekinthet. A hivatalnak a munka felfüggesztése esetén lehetősége van kártérítés fizetésére, kisajátítás kezdeményezésére, vagy régészeti védelem elrendelésére.

A régészeti lelőhelyekre, a régészeti kutatásra és a régészeti leletekre vonatkozó főbb jogszabályok:

2001. évi LXIV. törvény – örökségvédelmi törvény

1997. évi CXL. törvény, különösen a 38-49. § - múzeumi törvény

1996. évi LIII. törvény, kifejezetten a 23. és a 28. § - természetvédelmi törvény (táji értéként a halomsírok és a földvárak ex lege védelem alatt állnak)

1979. évi 2. törvényerejű rendelet – kulturális javak jogtalan átruházásáról

218/1999. (XII. 28.) Kormányrendelet – szabálysértésekről

47/2001. (III. 27.) Kormányrendelet – múzeumokban folytatható kutatásról

190/2001. (X. 18.) Kormányrendelet – Kulturális Örökségvédelmi Hivatalról

191/2001. (X. 18.) Kormányrendelet – örökségvédelmi bírságról

20/1999. (XII. 26.) NKÖM rendelet – szakfelügyelet rendjéről

1/2000. (I. 14.) NKÖM rendelet – szakemberek képzéséről

16/2001. (X. 18.) NKÖM rendelet – örökségvédelmi hivatal eljárásrendjéről

17/2001. (X. 18.) NKÖM rendelet – kulturális javak kiviteli szabályairól

18/2001. (X. 18.) NKÖM rendelet – régészeti feltárásokról

4/2003. (II.20.) NKÖM rendelet – örökségvédelmi hatástanulmányról

BTK vonatkozó paragrafusai (157, 216/b, 316, 324, 325. §) – örökségi értékek kárára elkövetett veszélyeztetés, rongálás, megsemmisítés

Kézdivásárhely az 1770 körül
Kézdivásárhely a 1770 körül alakult ki. A település területe a 1770 körül alakult ki. A település területe a 1770 körül alakult ki.

Kézdivásárhely az 1810 körül
A település területe a 1810 körül alakult ki. A település területe a 1810 körül alakult ki.

Kézdivásárhely az 1850 körül
A település területe a 1850 körül alakult ki. A település területe a 1850 körül alakult ki.

Kézdivásárhely az 1910 körül
A település területe a 1910 körül alakult ki. A település területe a 1910 körül alakult ki.

Pincefalu napjainkban

GYŐRKÖNY - PINCEFALU
A település területe a 1910 körül alakult ki. A település területe a 1910 körül alakult ki.

Régészeti emlékek feltárhatóságának, megmaradásának, bemutatásának vagy pusztulásának lehetőségei.

HÉSZ nem foglalkozik a leőrhelyek bemutatásának kérdéskörével, esetleges fejlesztések kapcsán a látogathatóság lehetőségével. Az örökségvédelmi hatástanulmány régészeti munkarész néhány helyen pedig említi a lehetőséget, az esetleges bemutathatóságra, melyet a HÉSZ-nek át kellett volna vennie.

Rossz példa:

Mezőfalva Nagyközség Településrendezési terv
Országos védelem területei és tárgyai

Szolnok értékvédelmi vizsgálata

Szolnok értékvédelmi vizsgálata
A település területe a 1910 körül alakult ki. A település területe a 1910 körül alakult ki.

Budapest - Nyugati tér és környéke

Értékvédelmi vizsgálat

- Műemlék
- Műemléki jelentőségű terület
- Műemléki környezet
- Helyi védettségű épület
- BVKSZ szerint védett útvonal

Budapest - Nyugati tér és környéke

A terület rövid ismertetése:

Budapest városszerkezeti rendszerének lényeges eleme a Bajcsy-Zsilinszky út, és a nagykörút elemeként a Teréz körút, amelyek a Nyugati térben találkoznak.

Itt épült meg a főváros első vasúti pályaudvara. A terület városközponti fekvéséből adódóan jól megközelíthető.

Budapest - Nyugati tér és környéke

HELYI VÉDETT ÉPÜLETEK: a Bajcsy-Zsilinszky úton

Budapest - Nyugati tér és környéke

A terület örökségvédelmi „érdekességei”:

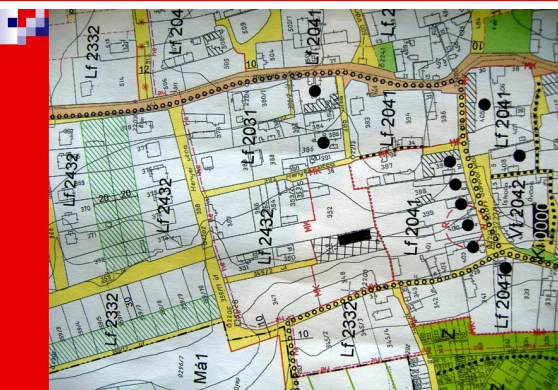
- egyedi épületek (funkcionális adódó örökség)
- sajátos udvari kialakítások
- egyedi homlokzati látványelemek



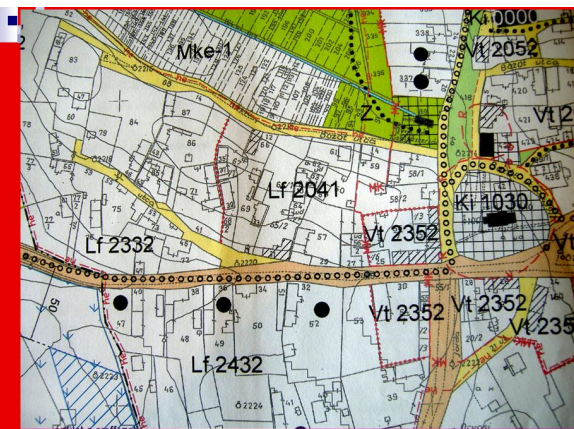
TELEPÜLÉSTÖRTÉNET, KAKARÉTER: KISNEMESI TELEPÜLÉS, 1830-
MEZŐVÁROSI RANG, POLGÁRIASULT ÉPÜLETEK – NÉPI LAKÓHAZAK,
HALMAZOS KAKARÉTER, HÉZAGOSAN ZÁRT SORÚ BÉÉPÍTÉS



A HELYI VÉDELMI TERÜLET A TÖRTÉNETI TELEPÜLÉST LEFEDI
A MŰEMLEKI ÉPÜLETEK „EGY HELYEN” VÁLÓ ELŐFORDULÁSA EGY
ÁTFOGÓ MŰEMLEKI KÖRNYEZETET EREDMÉNYEZ



MŰEMLEK ÉS INGATLANA
HELYI VÉDELMEKRE JAVASOLT ÉPÜLET
PARASZTHÁZAS TELEK

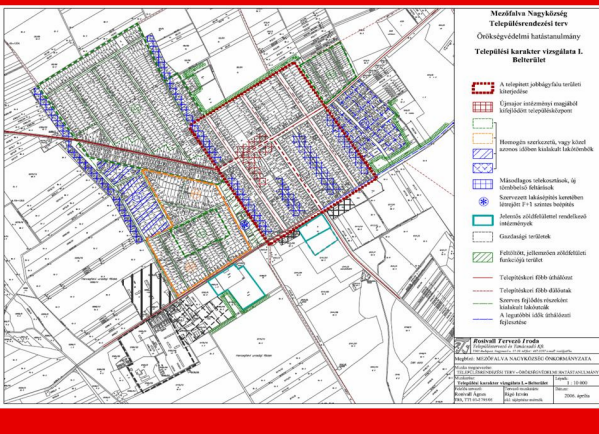


RÉGÉSZETI LELOHÉLY

6/2007. (IV. 12.) ÖK SZ. RENDELETTEL ELFOGADOTT HELYI ÉPÍTÉSI
SZABÁLYZAT ÉRTÉKVÉDELMI ELŐÍRÁSAI A HELYI ÉRTÉKVÉDELMI
TERÜLETRE VONATKOZÓAN KŐVESKÁLON:

- KIALAKULT SZÉLESSÉG, HOMLOKZATMAGASSÁG MEGTARTÁSA
- BONTÁS CSAK AKKOR, HA AZ ÚJ ÉPÜLET VISELI A HELYI
KAKARÉTER (TÖMEG, HOMLOKZAT- ÉS RÉSZLETKÉPZÉS)
- HOMLOKZATSZÍNEZÉS: FEHÉR, VILÁGOSZÜRKE, SÁRGA
- KÖZMŰVEK CSAK FÖLD ALATT VEZETHETŐK
- CSAK FALAZOTT KÉMÉNY, TOLDÓ BERENDEZÉS NEM
ALKALMAZHATÓ
- TETŐHÉJÁLÁS: CSERÉP, NÁD, KORCOLT FÉMLEMEZ
- PARASZTHÁZAS TELKEKNÉL: OLDALHATÁROS BÉÉPÍTÉS, UTCAI
KERÍTÉSŐL MÉRT 15 M-IG LEGFELJEBB 7,00 M ÉPÜLETSZÉLESSÉG,
CSAK KÖRKÉRTÉS – HELYI TERMÉSKŐ
- POLGÁRIASULT ÉPÜLETEKNÉL: KLASSZICIZÁLÓ ÉPÜLETREZSEK,
DÍSZES ABLAKKERETEK
- ÉPÜLETEN HOMLOKZATÁN REKLÁM, LÉGKONDÍCIÓNÁLÓ
BERENDEZÉS NEM HELYEZHETŐ EL




<table border="1"> <tr><td>Név:</td><td>Terület:</td><td>Épít.</td><td>Funkció:</td><td>Méret:</td><td>Védelem:</td></tr> <tr><td>1. KEMESE</td><td>Rákóczi Ferenc utca</td><td>templom</td><td>19</td><td>H 1</td><td>H 1</td></tr> </table> <p>Leírás: 1920 körül épült a templom helyén a mai épület. Kaszabolói formája a 18. század teremmagy templomaitól eltér.</p> <p>Teljes az egykor hozzá tartozó síksági épületek előadását alkotó ki má nemcsak meglévő.</p> <p>Ábrák: - A templom fényképén megmutatja az épületet. - Fotó: A templom fényképén megmutatja az épületet. - Rajz: A templom fényképén megmutatja az épületet.</p>	Név:	Terület:	Épít.	Funkció:	Méret:	Védelem:	1. KEMESE	Rákóczi Ferenc utca	templom	19	H 1	H 1	<table border="1"> <tr><td>Név:</td><td>Terület:</td><td>Épít.</td><td>Funkció:</td><td>Méret:</td><td>Védelem:</td></tr> <tr><td>2. KEMESE</td><td>Rákóczi Ferenc utca 3.</td><td>lakóház</td><td>4/1</td><td>H 1</td><td>H 1</td></tr> </table> <p>Leírás: A 19. század végén épült belsőudvaros háza, az utcánál párhuzamos (főmeleg) épült, kiszokott belső udvarháza (komplexion) nagy méretű volt. Szép, modern földrajzi épület.</p> <p>Ábrák: - A lakóház az utcán párhuzamosan megmutatja az épületet. - Fotó: A lakóház az utcán párhuzamosan megmutatja az épületet. - Rajz: A lakóház az utcán párhuzamosan megmutatja az épületet.</p>	Név:	Terület:	Épít.	Funkció:	Méret:	Védelem:	2. KEMESE	Rákóczi Ferenc utca 3.	lakóház	4/1	H 1	H 1
Név:	Terület:	Épít.	Funkció:	Méret:	Védelem:																				
1. KEMESE	Rákóczi Ferenc utca	templom	19	H 1	H 1																				
Név:	Terület:	Épít.	Funkció:	Méret:	Védelem:																				
2. KEMESE	Rákóczi Ferenc utca 3.	lakóház	4/1	H 1	H 1																				
<table border="1"> <tr><td>Név:</td><td>Terület:</td><td>Épít.</td><td>Funkció:</td><td>Méret:</td><td>Védelem:</td></tr> <tr><td>4. KEMESE</td><td>Rákóczi Ferenc utca 5.</td><td>lakóház</td><td>6</td><td>H 1</td><td>H 1</td></tr> </table> <p>Leírás: A 19. század végén épült belsőudvaros háza, az utcánál párhuzamos (főmeleg) épült, kiszokott belső udvarháza (komplexion) nagy méretű volt. Szép, modern földrajzi épület.</p> <p>Ábrák: - A lakóház az utcán párhuzamosan megmutatja az épületet. - Fotó: A lakóház az utcán párhuzamosan megmutatja az épületet. - Rajz: A lakóház az utcán párhuzamosan megmutatja az épületet.</p>	Név:	Terület:	Épít.	Funkció:	Méret:	Védelem:	4. KEMESE	Rákóczi Ferenc utca 5.	lakóház	6	H 1	H 1													
Név:	Terület:	Épít.	Funkció:	Méret:	Védelem:																				
4. KEMESE	Rákóczi Ferenc utca 5.	lakóház	6	H 1	H 1																				



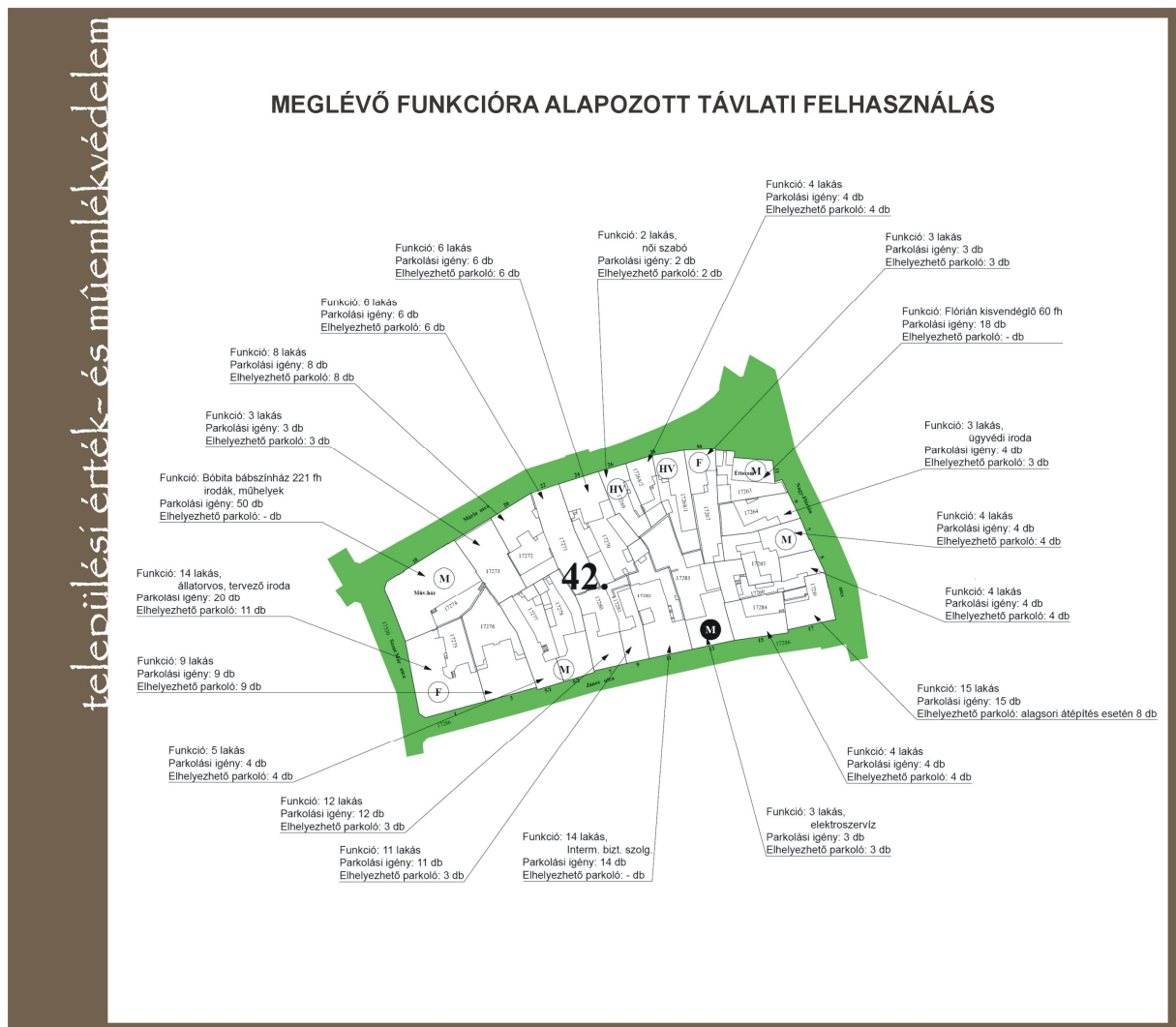
Táji és természeti értékek leltára

	DB-002	1	"Dergacs-mágyor" helye - épületek 3 elválták. fás - vízszintes terület, öreg tölgy kizáródásban	2	
	DB-003	1	Homokbánya-gödörök, élőhely	2	
	DB-004	1	Anyaggyári gödörök - erdő, ligetes élőhely	1	
	DB-005	1	Övösön vadgesztenye fa	1	1
	DB-006	3	Övösön a templom környezete -1 erdő (tölgyerdő, vadgesztenye)	1	1
	DB-007	3	Stichemly kastély parkja - idős, 3 generációnál (fás, fiatal stb.)	3	1
	DB-008	4	"Chokai-hegy" - szőlőkertek és gyümölcsösök	2	1
	DB-009	1	Vörösvíz-érők menti égeres erdősáv, nádas	1	1

kép	kód	fényképek (db)	leírás	állapot jav. / helyi védelem
	DB-001	1	Marcál-patak medre, fás, nádas	1
	DB-010	1	Homokbánya, fűzes erdősáv és erdő	1
	DB-011	1	Falu szélén hádan vályogdörök	1
	DB-012	3	Gőgléfa-Debrecen út mentén 2 hátsó maradvány - idős szög földterület (Gőgléfa-Debrecen út mentén 2 vadgesztenyével)	1

	<p>Majorossy u. 15. Ágoston tér 17232.hrsz.</p> <p>A XX. sz. elején épített lakóház szecessziós homlokzati elemekkel</p>	
<p>JELENLÉGI EGYEDI VÉDETTSÉG FOKA</p> <p>-</p>	<p>TERVEZETT EGYEDI VÉDETTSÉG FOKA</p> <p>HV HV</p>	
<p>VIZSGÁLAT</p>	<p>TERV</p>	
<p>TELEKALAKULAT: 1786-ban kialakult szabályos, négyzet alakú telek. A telek hátsó vonalát a várfal képezi.</p> <p>BEÉPÍTÉSI MÓD: Zártsonú, beépítés É-i oldalon a városfaltól kissé elszakadó, „L” alakú szárnyal.</p> <p>BEÉPÍTETTSÉG: 66 %</p> <p>DOMBORZAT: Enyhe déli lejtés a Majorossy utca irányába.</p> <p>TÖMEGSTRUKTÚRA: A+F+T szintszámú, egyszerű, geometrikus tömeg, utcai nyereg és udvari félnyereg tetőzettel.</p> <p>KÖZTERÜLETI KAPCSOLATOK: A homlokzat D-i szélén gyalogosbejáró található.</p> <p>UTCAI HOMLOKZATKÉPZÉS: 2+3+2 tengelyes homlokzat, szélső tengelyek kis kiülésű rizalitok. Az utca lejtését követő lábazat felett egyenes záródású ablakok faltükröben helyezkednek el, teknőben és szegmens íves tetőzés alatt egyszerű vakolatdíszítés látható. Ablakok közti falmező finom sávózású, architráv vonaláig, majd innen az egyszerű főpárkányig, jellegzetes szecessziós díszítéssel kialakított.</p>	<p>VÉDENDŐ</p> <p>TELEKALAKULAT: Minden felújítás, átalakítás feltételezze a kialakult telekhatárok sérthetetlenségét</p> <p>BEÉPÍTÉSI MÓD: A kialakult "L" alakú beépítés védendő, a beépítettség nem növelhető.</p> <p>TÖMEGSTRUKTÚRA: A meglévő karakter őrzendő, nem magasítható.</p> <p>UTCAI HOMLOKZATKÉPZÉS: A homlokzati karakter továbbra is őrzendő. homlokzatmagasítás nem engedélyezhető.</p> <p>TETŐZET: A tető formája és hajlásszöge őrzendő, utcai tetősíkon ablakok nem helyezhetők el.</p> 	
<p>SZAKIRODALOM Madas József munkája nyomán</p>	<p>MEGOLDANDÓ</p>	
<p>1786. A város elad a városárokból 90 n.öles telket, 1844. Ház említve 1865. É-i határon „U” alakú épület áll, a városfalra tapadó udvari, hézagos zártsonú utcai szárnyal. A telek már a mai. 1926. Már a mai „L” alakú beépítés áll. 1980. RRT. szanálás után új beépítés létesítését javasolja, visszaléptetett utcavonalon. 1997. 21 fős Gondozási Központ.</p>	<p>- Távlatban is a jelenlegi funkcióval számolva, parkolási igénye legalább 5 db gépkocsi várakozóhely, telken nem helyezhető el, a belvárost terheli. - Városfal rekonstrukciója elvégzendő.</p>	

A 19. oldalon található vizsgálati és tervutasításos lap a helyi védelem szabályozásának telkenkénti módszerére egy példa. Zámbo Terézia Ybl- és Pro Architektura díjas építész-mérnök dolgozta ki ezt a módszert Pécs védett belvárosának szabályozásához. Az építészeti értékek megóvásának véleménye szerint az egyik legjobb módja ma Magyarországon, de az érintettek – politikusok, lakosok, beruházók – nem igazán kedvelik ezt a kötöttnek tűnő szabályozást, ezért Pécs rendezési tervébe nem is így lett beemelve, hanem a VÁTI által kidolgozott szabályozási szisztéma került elfogadásra. Az elmúlt időszakban így a lazább szabályozás miatt a világörökségi helyszínhez nem méltó új építészeti alkotások is bekerülhettek a belváros védett területére. A részletes szabályozás felhasználásával megalapozottabb funkciókat lehet készíteni az egyes tömbökre.



Felhasznált irodalom: ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Karták könyve 2002
 Meggyesi Tamás: A 20. század urbanisztikájának útvesztői 2005 Terc kiadó
 Meggyesi Tamás: Magyarország lakókörnyezeti kultúrája Egyetemi jegyzet
 Meggyesi Tamás: Alföldi környezetminták Kutatási anyag
 Fotók: www.civertan.hu; www.vilagorokseg.hu; Mersits Ildikó fotói